

Tas Latweefchu draugs.

1845. 28. Juni.

26ta lappa.

Stahsti pahr to křistigu dseesmu taifitaju Georg Neimarku.

Pirma nodalka.

Deews ar sawu palihgu irr tuwu.

Schis flawejanš wihrs un dseesmu taifitajs Georg Neimark pcedsumme 1621mā gaddā Muhlhausen-pilssehtā Wahzsemnē, un kad bij' ismahziješ un studeerejis par mahzitaju un arri par teefas-fungu, tad nomettešs Hamburges pilssehtā dšihwoht. Winsch bij tabds pats kà wezzōš laikōš Tjabs un tā pat winsch sawu kruštu nesse, kà schis. Ar sawu mihlu seewinu un behrneem winsch tē mite kahdā naminā pascha jumta tabščē, kur tam bij gan ko isturreht seemā no fastuma un waffarā no karstuma. Tas breefmigs karsch, kas tolait' 30 gaddus apfahrt Wahzsemni pohstija, un tabs kohščas pilssehtas un baggatas druwas pohstija, tas pats schim kreetnam wihram laupija wissu rohžibu, ko tam winna gohdigi wezzaki bij atwehlejuschi, no schahš pasaulēs aiseedami.

Neimarks nu bija lohti tukšchs no laizigahm mantahm un winsch arri ne warreja zerreht par mahzitaju kahdu reis tift. Tizzibas eenaidneeki bij dauds basnizas un altarus gluschi isphostijuschis un winna kruhtis bij jau palikkuschas tif wahjas, ka ne warreja spehžigi runnaht. Ta deht winsch tabs dohmas, par mahzitaju tift, pa wissam atmette noht un darbojahš wairak ar teefas-leetahm. Hamburges pilssehtā atnahzis, winsch palikke pats skohlmeisters, un tē ihpaschi ar musihka mahžibu sawu pahrtikku no eesahkuma baggatigi pelnija. Kad bij' eedšihwojees, tad apprezajahš ar gan ne baggatu, bet brangu un tikkuschu draudseni. Ar scho sawu lohti mihlojamu draudseni winnam mehneschi un gaddi aiskrehje kà ar putna-spahrneem. Ta winnam bija ruhpiğa saimneeze un kohpe tā patt winnu, kà arri to winnu abbeju weenigu meitinu Sofiu, kà labbai saimneezei un mahtei peenahkahš. Tā pagahje daschi gaddi un muhsu mihli dšihwoja pilnā meerā un preekā. Bet kad tas breefmigs karsch tuhwakī sahze plohsitces, tad arri winnu labklahschana jau gahje schkihbaki; jo paschi

baggati kungi palikke skohpaki, un skunstes tà pat, kà gudriba ne tiffe wairs tik dauds zeeniti, tà, ka skohlmeistereem eenahkschana nu jo deenas jo knappaki palikke. —

Neimarks, tas nepeekuffis strahdnecks un ruhpigajs gahdnecks, arri dabbuja to smaggu frustu un truhkumu drihs just; bet winsch sawu zerribu un tizzibu us Deewu ne kad ne laide walkà, ir tad, kad patte wissleelaka nohte bija flahf. Winsch pratte itt gruntigi spehleht us kohkli, tà, ka ikkattris, kas dsirdeja, pahr to preezajahs. Us scho spehledans winsch sawas rihta un walkara dseefinas dseedaja un tà wissu skummiku un behdas aisdinne noht no sawas firds un saldu meeru firdi sajutte.

Rahdà rihta, kad gaismina rihta puffè aisdwihde un farkana blahsina jau, tà fakohf, sinnu dewe, ka patte spohscha faule drihs nahkschoht, un kad filli duhmi is wisseem skursteneem danzodami us' augschu wehlehs, tad arri muhsu Neimarks no sawas gullu-weetas peezehlehs, apgehrbehs un apluhfoja tohs wehl gullelamus mihlus sawejus. Alffaras winnam sprukke pa azzim abra, redsoht, kà saldi un meerigi tee duffeja. „Rabbi jums,“ tà winsch fazzija, „ka juhs warrat tik meerigi gulleht! Juhs nabbadini effat laimigi sawà zeetà gultinà gullelami. Dauds lecli, baggati kungi mihkskàs duhnu-gultàs pawelti ilgohs pehz tahda salda meega, kà jums taggad irr! Ja zilwekam atneimin zerribu un meegu, tad winsch irr ta nelainigaka raddiba wirs semmes.“

Winsch lehnitim skuhpsidams tohs duffetajus no meega mohdinaja. Sofie labprahf gribbeja wehl ilgal' to saldu meegu baudiht, bet winsch mihligi us to teize: „Manna mihla meitin, tew wajag' zeltees, gailis fenn jau nodseedajis un meega laiks jau pa gallam!“

„Ik firds mihkajs tehtiht,“ tà schi staidamees atteize, „lauj man wehl tik ween masu brihtinu duffeht; man wehl dikti meegs nahf.“

„Ne mas! meitin mihla,“ tà tehws atkal teize, „jo ilgal' tu gulli, jo kuhtraka paleez. Preeksch tewis irr pa pilnam deesgan, kad septinas stundas effi gullejuse. Pahrdauds gulleht skahde tà patt, kà zittas leetas, kad tahs pahr dauds bruhke.“

Sofie nu tuhlin un muddigi lehze augschà, apgehrbehs, un masgaja tuhlin few waigu, azzis un pakausi ar tihru, aukstu uhdeni, ka paliftu spirgta.

Nachte raudadama stahweja pee lohga un skattijahs us rihta puffi, fur farkana blahsina jau to sinnu dewe, ka patte deenas fehnineene, ta faule, drihs usnahkschoht. Arri pahr tehwa waigu dascha behdu-affara ritteja semmè, jo ne bij' ne kummofina maises brohkastam. Un deedeleht — to winsch ne gribbeja.

(Zittas nodallas us preekschu.)

M. L.

Jauns Robinsohns jeb Anzs Kruhšia is Rihges.

Weenpadesmita nobalka.

Zehws stahstija wehl: Mufsu jauneklīs, preezadamees, ka winna darbs, few kulli taifih, tā bij laimejees; winsch nakst gan drihs ne warreja gulleht.

Kahrīs. Ak! tahdu kulli labpraht arri taifitohs!

Mikkels. Es arr'. Kaut tik schnohres ween buhtu!

Machte. Kad juhs tā patt, kà Robinsohns, par sawu darbu gribbat preezatees, tad jums tahs schnohres pascheem wajadsetu wiht, un arr' linnis un kannepejus pascheem sataifitees. Bet schee naw wehl gattawi tihrumā; nu tad tihflu-deegus patti jau dohschu.

Kahrīs. Ak, selta mahmin'! woi dohs?

Machte. Labpraht, ja juhs gribbat. Mahz', atnessisim.

Kahrīs. Ak, tas irr labbi!

Loite. Tas pareisi, behrni, ka juhs to arr' gribbat taifih! Kad juhs nu kahdu reisi arr' us fallas nahkfeet, kur zilweku naw, tad jau sunnaseet, kà darriht. Woi naw teef, tehtih?

Zehws. Teef gan! — taifat ween! — Mufsu Robinsohns lai nu tik gull libds rihtam. Tikkam lukfoschu, woi no winna ne warreschu noskattitees, kà nessamu pajumtu buhs taifih.

Peektajs wakkars.

Nahkoschā wakkarā wissi atkal tai paschā weetā jau bij fanahkuschī. Tad Mikkels nahze, leppodamees ar tihkla-kulli, ko pats bij taifijis; un wissi us winnu ween skattijahs. Par nessamu pajumtu winsch wezzu rijas-sectu bij neh-mis, ko us speeka pahr galwu turreja. Tahds winsch atnahze it stalts, un peeri farahwis.

Machte. Luhf' schē mufsu Mikkels! Tas pareisi! Gan drihs buhtu dohmajusi, ka pats Robinsohns buhtu atnahzis!

Jahns. Es gan arri tahds pats buhtu atnahzis; bet sawu kulli ne warreju nobeigt.

Kahrīs. Man arr' tā patt ne palikke gattawa.

Zehws. Jau labbi, ka tik weenam palikkusi; nu tā patt jau redsam, ka tahdu gan warreseet taifih. Bet, Mikkels, pajumts taws, tas ne derr.

Mikkels. Tahds nu gan irr, kà irr; bet scho-tā patt ween esinu taifijis, tavehž ka zittu labbaku tik drihs ne pasvehju pataifih.

Zehws. (Nessamu pajumtu, ko pats bij taifijis, no krummeem iswilk-dams) Nu, kà schis tew patih, draugs Kruhšia?

Mikkels. Ak, tas irr brangs!

Zehws. To glabbaschu, kamehr schehs stahstus no Robinsohna buhschu nobeidis; un tad es to schinkoschu tam no jums, kas wisswairak tahdu lectu mahzebs pataifih, kà Kruhšinsch taifija.

Kahrle. Woi tad arri tahda buhda ja-taisa?

Tehws. Sinnams!

Wiffi. Rabbi! brangi!

Tehws. Kruhfsinsch meera ne warreja palift, kamehr deena mettechs; winsch preeksch faules jaw bija kahjas, un us zellu fataisijahs. Apkabrahs fulli, apjohse strikki, eespraude johstai zirwi, ka sohbinu, nehme pajumtu us plezzi un aisgahje ar drohschu prahtu. — Wiff-pirmak winsch nu, us reekstu = kohku gahjis, pahru reekstu eebahse farwa kulle; tad arri pee juhrmallas notezzejis, au-sterus arri us zellu lassija; un tad wehl labbu uhdens malku no sawa awotima dsehris, winsch us zellu dewahs. — Rihinsch bija jauks. Saulite paschu laiku wiffa farwa spehschumâ ka no juhras uszehlahs, un kohku gallotnus ka ar seltu apspihdeja. Masi un leeli putni ar wiffadahm jaukahm spalwahm dseedaja pa tuhstoscheem sawas rihta dseefminas, ta ka par jaunu deenu preezadamees. Gaiss bij' tik flaidrs un sirdi ta atspirdsmaja, it ka Deews to nu pat wehl buhtu raddijis; un falda, gahrda finakka zehlahs no sahles un puffehm. — Ak! ka Kruhfsinsch par wiffu to preezajahs! ka winsch Deewam no wiffas firds pateize, dohmadams: arri schè Deewa schehlastiba wiffur rahdahs! — Du balfi lihds ar putnineem pazeldams, winsch scho jauku rihta-dseefminu dseedaja: Us tewi, Deews, ween dohn:adams, Scho rihta-stundu sahku; Tu redsi man, kad pateikdams. Es tewis preekschâ nahku. — Pats ne spehdams man pasargah, Tak meera biju nakti. Kas faldu meegu suhtij's flah? Kas par man tur-rej's wakti? Ak Debbes-Tehws, tu schehligajs! No tew irr wiff, no tewis! — Tu manni effi pasargaj's! Tu jaunu deenu dewis! — Tad peenemm' to firds = uppuru, Ko preezigs tewim dohdu; Tu ne smahdest nabbagu, Kas dseedaja tawu gohdu. — Dohd' arr' jo prohjam swehtibu, Un tawu labbu garru, Kung, dohd' tu pats man gudribu, Ka tew pa prahtam darru. — Us tewi zerre dwehsele, Kamehr es scheitan mihtu; Ak! effi glahbejs nelaimè, Un tehws, kad grehkos frihtu! — Geksch kahrdinaschanahm, mans Deews, Dohd' spehku, ka es waldohs; Palihds' pee laika atgreestees, Kad es no tewis maldohs. — Lai arr' ne weenam atraujohs, Bet wiffseem labbu darru. Par zitta laimi preezafchohs, To wairoschu, kur warru. — Kamehr tad scheitan dsihwoschu, Es preezigs allasch buhschu, Un kad scho muhschu nobeigschu, Mans Deews, pee tewis fluhchu.

Kahrle. Ak tehws mihlajs! woi tu man scho dseefinu gan gribbetu us-rakstibt, ka es to ik rihtus warretu pahrlasibt, kad zellohs?

Tehws. Labpraht.

Draugs Reins. Un es juns tabs dseefmas meldiju mahzischu, tad to preeksch rihta-luhgschanas warrefim dseedah.

Lotte. Ak tas irr labbi! Ta dseefmina irr brihnum' jauka! (†††††)

(Schè beidsahs mannas nodalks.)

Lihds 27. Juni pee Rihges irr atnahfusch 494 fuggi un aisbraufusch 393.

Brihw drikkht. No Widsemmes General-gubbernements pusses: Dr. C. E. Napierofky.